

Sygn. akt VIII U 2228/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lipca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Joanna Smycz
Protokolant:	Igor Ekert

po rozpoznaniu w dniu 15 lipca 2016 r. w Gliwicach

sprawy (...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania (...)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 25 września 2015 r. **nr** (...)

1) zmienia zaskarżoną decyzję przyznając ubezpieczonemu (...) prawo do emerytury począwszy od dnia 1 maja 2015 roku;

2) zasądza od (...) Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-)SSO Joanna Smycz

Sygn. akt. VIII U 2228/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 września 2015r, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił (...) prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W uzasadnieniu decyzji ZUS wskazał, że ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999r. nie udowodnił wymaganych 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych a jedynie 24 lata, 1 miesiąc i 12 dni. ZUS wskazał, iż nie uwzględnił okresu pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od 10 stycznia 1968r. do 15 stycznia 1969r., bowiem odwołujący nie przedstawił żadnych dokumentów na tę okoliczność.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany

i przyznania mu prawa do spornego świadczenia. Ubezpieczony domagał się zaliczenia spornego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 10 stycznia 1968r. do 15 stycznia 1969r i pracy w Kółku Rolniczym w K. od 10 stycznia 1968r. do 15 stycznia 1969r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. ZUS wskazał, iż w spornym okresie ubezpieczony będąc pracownikiem przedsiębiorstwa (...) S.A. w C., w gospodarstwie rolnym rodziców położonym w województwie (...) przebywał jedynie okresowo, w dni wolne, a zatem praca w gospodarstwie rolnym nie miała charakteru stałego i w związku z tym nie może zostać zaliczona do okresów składkowych.

Sąd ustalił co następuje:

W dniu 29 maja 2015r. ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

W dniu 25 września 2015r. (...) Oddział w Z. wydał zaskarżoną decyzję odmowną, wskazując iż ubezpieczony wprawdzie posiada wymagany okres pracy w warunkach szczególnych, jednak nie posiada wymaganych 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

ZUS uwzględnił ubezpieczonemu na dzień 1 stycznia 1999r. 24 lata, 1 miesiąc i 12 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

ZUS nie uwzględnił ubezpieczonemu okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 10 stycznia 1968r. do 15 stycznia 1969r.

Nadto ZUS uwzględnił ubezpieczonemu 18 lat, 11 miesięcy i 6 dni pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony (...) urodził się (...)

Po ukończeniu nauki w szkole podstawowej w roku 1966 ubezpieczony mieszkał z rodzicami J. i M. (z domu S.) w A., niedaleko K., na terenie województwa (...), w powiecie (...), aż do roku 1974. Od ukończenia 16 lat życia skarżący nie kontynuował nauki, w tym czasie nie podejmował również żadnego zatrudnienia. Razem z rodzicami mieszkali również rok starsza siostra ubezpieczonego dojeżdżająca do szkoły i 10 lat młodszy brat. M. S., babka ubezpieczonego była właścicielką gospodarstwa rolnego o powierzchni 3,0820 ha. Po jej śmierci w roku 1960 gospodarstwo prowadzili rodzice skarżącego. J. J. (2) był górnikiem w kopalni rudy żelaza w K., M. J. była gospodynią domową. W gospodarstwie hodowano krowy, kury, kaczkę, świnię. Odwołujący wraz z rodzicami pracowali w gospodarstwie. Ze względu na liczne problemy zdrowotne ojciec odwołującego rzadko i w ograniczonym zakresie pomagał przy pracy. Siostra odwołującego pomagała głównie przy pracach domowych. Odwołujący z kolei wykonywał znaczącą część pracy związanej z obsługą gospodarstwa w wymiarze ok. 6 godzin dziennie. Pomagała mu głównie matka. Do zadań ubezpieczonego należało m.in. dogłębienie, karmienie i wyprowadzanie zwierząt, robienie wykopów, wywóz obornika, uprawa kartofli, koszenie zboża, przynoszenie wody ze studni. Miało to miejsce również w okresie spornym w niniejszej sprawie, tj. od 10 stycznia 1968r. do 15 stycznia 1969r. W roku 1976 gospodarstwo przejęła przyrodnia siostra matki odwołującego, która nie mieszkała w okolicy i nie zajmowała się do tej pory gospodarstwem. Starszy brat odwołującego mieszkający w oddalonej o 15km wsi C., trudnił się budową domów prywatnych, posiadał własną rodzinę, również nie pomagał przy pracach gospodarczych.

Odwołujący nie przedłożył żadnych dokumentów udowadniających pracę w Kółku Rolniczym w K., gdyż jak wskazuje nigdy takowych nie otrzymał, zaś te będące w posiadaniu zakładu pracy zostały zniszczone.

Przed tut. Sądem toczyło się już postępowanie z wniosku ubezpieczonego (...) o przyznanie emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych (sygn. akt VIII U 2015/13). Wyrokiem z dnia 25 lutego 2014r. Sąd oddalił odwołanie powołując się na fakt, iż data podania o pracę wystosowanego przez skarżącego była pomyłona o rok na jego korzyść

względem ustalonego w sprawie stanu faktycznego, a także wskazując na brak wiarygodności świadków w zeznaniach dotyczących okresu pracy odwołującego w (...) w R..

Ubezpieczony posiada 15-letni okres pracy wykonywanej w warunkach szczególnych i na dzień wydania zaskarżonej decyzji ukończył 60 lat życia, nie jest członkiem OFE. Okoliczności te nie były sporne.

Sąd ustalił, iż ubezpieczony po doliczeniu do okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze uwzględnionym przez ZUS okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie wyżej podanym tj. 1 roku i 5 dni, ubezpieczony posiadał na dzień 1 stycznia 1999r. staż pracy w wymiarze 25 lat, 1 miesiąca i 17 dni.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, akt sprawy VIII U 2015/13, zaświadczenia z dn. 17.08.2015r. k. 6 a.s., zeznań świadków Z. J., A. S., A. D., G. K. (1), zeznań ubezpieczonego oraz akt emerytalnych G. K. (2). Sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonego i świadków Z. J., A. S. dotyczącym pracy w gospodarstwie rolnym od 10 stycznia 1968r. do 15 stycznia 1969r

Odnośnie pozostałego postępowania dowodowego przeprowadzonego w niniejszej sprawie, Sąd nie dał wiary zeznaniom świadków A. D., G. K. (1) oraz twierdzeniom odwołującego dotyczącym pracy odwołującego w Kółku Rolniczym w K.. Odwołujący twierdzi bowiem, iż pracę w tym zakładzie pracy wykonywał w okresie od 10 stycznia 1968r. do 15 stycznia 1969r. Świadek A. D., który pracował w Kółku Rolniczym w K. od 1 czerwca 1967 do 31 grudnia 1969r. utrzymuje z kolei, że kiedy odchodził z pracy to ubezpieczony jeszcze tam pracował. Ponadto, świadek G. K. (2), pracujący w tym samym Kółku Rolniczym od 1 lipca 1967r. do 1 maja 1972r. zeznaje, że kiedy rozpoczął pracę w K., odwołujący już tam pracował. Istnieje zatem jawna sprzeczność w podawanych przez świadków datach. Sąd przyjmuje przy tym, za prawomocnymi ustaleniami tut. Sądu w sprawie o sygn. VIII U 2015/13, iż odwołujący rzeczywiście zatrudnił się w (...) w R. w dniu 15 kwietnia 1969r. (nie zaś, jak wskazał odwołujący 15 kwietnia 1968r.) i pracował tam prawdopodobnie do początku zimy tego samego roku, nie daje jednak wiary, iż odwołujący pracował w Kółku Rolniczym w K. w okresie przez niego podanym.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie w zakresie zaliczenia do okresów składkowych pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia od 10 stycznia 1968r. do 15 stycznia 1969r .

Zgodnie z treścią art. 184 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016r. poz. 887), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

1) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl art. 184 ust. 2 ustawy – w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2013r. tj. – emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Na podstawie cytowanych przepisów, prawo do emerytury w obniżonym wieku, przysługuje ubezpieczonemu, który w dniu wejścia w życie ustawy tj. w dniu 1 stycznia 1999r. spełnił warunki w zakresie posiadania ogólnego stażu pracy oraz pracy wykonywanej w warunkach szczególnych a nie osiągnął wymaganego wieku. Ubezpieczeni, którzy w chwili wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych posiadali wymagany okres ubezpieczenia (szczególny i zwykły), mogą realizować prawo do emerytury na starych zasadach po osiągnięciu wieku

emerytalnego określonego w art. 39 czy art. 32 również po dniu 31 grudnia 2008r. pod warunkiem nieprzystąpieniu do OFE. Wszystkie przesłanki muszą zostać spełnione łącznie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było, czy ubezpieczony posiada wymagane na dzień wejścia w życie ustawy tj. 1 stycznia 1999r. 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było sporne.

Po myśli art. 10 ust.1 cytowanej ustawy, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

- 1)okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,
- 2)przypadające przed dniem 1 lipca 1977r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
- 3)przypadające przed dniem 1 stycznia 1983r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia,

jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Zgodnie z cytowanym wyżej przepisem okresy pracy w gospodarstwie rolnym – w warunkach tego przepisu – uwzględnia się w zakresie niezbędnym do uzupełnienia okresu wymaganego do przyznania emerytury.

W pierwszej kolejności Sąd wskazuje, że uwzględnieniu podlegają takie okresy wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, kiedy praca ta ma charakter stały a nie dorywczy.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że przesłanką zaliczenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym, o którym stanowi art. 10 ust. 1 pkt 3 tej ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jest znaczący dla funkcjonowania tego gospodarstwa wymiar czasu pracy, za który uważa się wymiar co najmniej połowy pełnego wymiaru czasu pracy. Zaliczeniu do okresów składkowych podlegają nie okresy jakiegokolwiek pracy rolniczej, a jedynie stała praca o istotnym znaczeniu dla prowadzonej działalności rolniczej w gospodarstwie, w którym osoba zainteresowana (domownik) zamieszkuje lub ma możliwość codziennego wykonywania w nim prac związanych z prowadzoną działalnością rolniczą (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2011r., II UK 305/10, LEX nr 852557, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2015r. I UK 292/14, Legalis Numer 1263220).

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela również pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2014r. I UK 17/14 (LEX nr 1538420) gdzie wskazano, że przesłanka zaliczenia do okresów składkowych okresu pracy w gospodarstwie rolnym w ilości odpowiadającej co najmniej połowie pełnego wymiaru czasu pracy, wiąże się z poglądem, iż praca ta ma mieć charakter ciągły, co oznacza nastawienie ubezpieczonego na stałe świadczenie pracy w gospodarstwie rolnym (gotowość do jej świadczenia, dyspozycyjność) i odpowiadającą temu nastawieniu niezmienną możliwość skorzystania z jego pracy przez rolnika, a negatywną przesłanką staje się doraźna pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych czy wykonywanie w gospodarstwie rolnym prac o charakterze dorywczym, okazjonalnie i w wymiarze niższym od połowy pełnego wymiaru czasu pracy. Prawidłowa wykładnia art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) wymaga zatem gotowości (dyspozycyjności) do wykonywania pracy we wskazanym wyżej rozumieniu. W tym znaczeniu wykonywaniu pracy jedynie w okresach kilku czy nawet kilkunastodniowych przerw w realizacji obowiązków szkolnych z pewnością nie można natomiast przypisać cechy stałości, w związku z czym za pracę w gospodarstwie rolnym, o której mowa w powołanym przepisie, nie może być uznana pomoc o charakterze doraźnym, wykonywana jedynie w okresach krótkich przerw i zwolnień od zajęć szkolnych (vide również wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2015r., III AUa 1104/14, Legalis Numer 1285449).

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że ubezpieczony rzeczywiście wykonywał pracę w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie spornym. Rodzice uprawiali różnego rodzaju zboże, hodowano krowy

dojne, owce, świnie, gęsi, kaczki, kury. Świadkowie Z. J. i A. S. potwierdzili, iż ubezpieczony pracował przy żniwach, wiązaniu i zwożeniu zboża, koszeniu trawy, doglądaniu i wyprowadzaniu zwierząt, noszeniu wody, wywozie obornika i in. W zimie przygotowywał paszę dla zwierząt, nosił wodę, odśnieżał podwórze, nosił węgiel, rąbał drzewo na rozpałkę.

Czynności tych odwołujący dokonywał stale, od dzieciństwa. Zwyczajem jest, iż od kiedy dzieci stają się fizycznie do tego zdolne pomagają w prowadzeniu gospodarstwa rolnego i tak też było w przypadku odwołującego. Również w okresie spornym w niniejszej sprawie ubezpieczony zajmował się stale i w ilości odpowiadającej co najmniej połowie pełnego wymiaru czasu pracy pracami gospodarskimi. W pewnym zakresie pomagali mu członkowie rodziny, głównie matka.

Z powodów szczegółowo opisanych powyżej, Sąd nie dał wiary twierdzeniom ubezpieczonego i świadków A. D., G. K. (1), zgodnie z którymi ubezpieczony pracował w Kółku Rolniczym w K. od 10 stycznia 1968r. do 15 stycznia 1969r. . Odnośnie pracy w (...) w R., Sąd daje wiarę iż odwołujący podjął pracę w tym zakładzie, jednakże jak ustalił to Sąd w sprawie o sygn. VIII U 2015/13 odwołujący rzeczywiście zatrudnił się tam w dniu 15 kwietnia 1969r. i pracował tam prawdopodobnie do początku zimy 1969r. i brak jest dowodów wskazujących dokładną długość okresu jego zatrudnienia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekający uznał, iż do ogólnego stażu pracy doliczyć można ubezpieczonemu jedynie okres jego stałej pracy w gospodarstwie rolnym rodziców wskazany przez niego w odwołaniu, a zatem od 10 stycznia 1968r. do 15 stycznia 1969r.

Po doliczeniu do okresów uprzednio zaliczonych przez ZUS do pracy w warunkach szczególnych w łącznym wymiarze 24 lat, 1 miesiąca i 5 dni spornego okresu pracy w wymiarze 1 roku i 5 dni odwołujący posiada łącznie 25 lat, 1 miesiąc i 17 dni okresów składkowych i nieskładkowych. A zatem, w konsekwencji spełnienia przesłanki posiadania 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, a także pozostałych przesłanek ubezpieczony może nabyć prawa do spornego świadczenia.

W związku z powyższym, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję oraz przyznał odwołującemu prawo do emerytury począwszy od 1 maja 2015r.

O kosztach orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust 2 i § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2015r. poz. 1800 ze zm.) w punkcie drugim orzeczenia.

(-)SSO Joanna Smycz